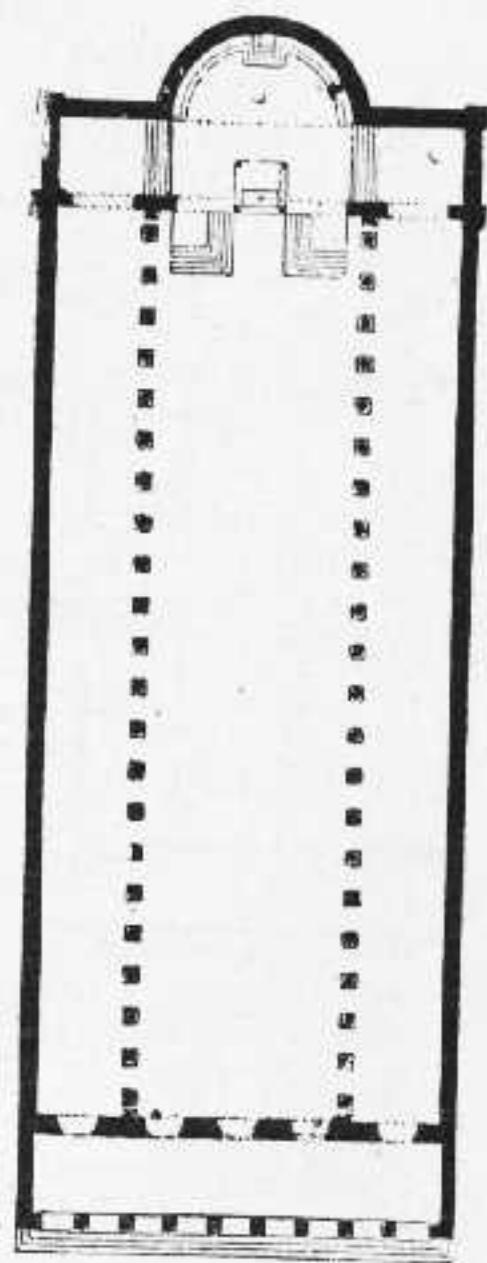


ἀνοιγμάτων τῶν σχηματιζομένων ὑπὸ τῶν τόξων τῶν σταυροθολίων.

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς βασιλικῆς τοῦ Κωνσταντίνου ἐπήγαγε προφανῶς ἐκ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν θερμῶν, ἐνθα βλέπομεν ἐφαρμοζόμενα τὸ πρῶτον ἀνάλογα σταυροθόλια καὶ καμάρας.

Ἐν ταῖς χριστιανικαῖς βασιλικαῖς διετερήθη τὸ σύστημα τῶν κεχωρισμένων κλητῶν, ὡς ἐν τῇ βασιλικῇ τοῦ Κωνσταντίνου, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ πολυπλοκοῦ καὶ δυσχεροῦς τρόπου τῆς διὰ καμαρῶν καὶ σταυροθολίων στεγάσεως προτιμήθη ὁ ἀρχαιότερος τύπος τῆς ἀπλῆς γωνιώδους στέγης διὰ τὸ μέσον κλητός καὶ τῶν κεκλιμένων ἐκατέρωθεν διὰ τὰ πλάγια. Ἐν ταῖς γενικαῖς γραμμαῖς ἡ χριστιανικὴ βασιλικὴ ἠκολούθησε τὸν τύπον τῆς ἐν Ἡομπηίᾳ καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐν Ῥώμῃ¹. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ μέγεθος, τοῦτο ἔμεινεν ἀόριστον κανονιζόμενον ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῶν κοινοτήτων, ἃς ὑπερέτουν αὐταί.

Ὁ ἀρχικὸς τύπος τῆς χριστιανικῆς βασιλικῆς ὑπέστη πολλοὺς μετασχηματισμοὺς προϊόντος τοῦ χρόνου ἐν ταῖς διαφόροις χώραις, ἐν αἷς αὐταὶ ἰδρύθησαν, μάλιστα ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐνθα τὰ περισσώθεντα ἐρείπια μαρτυροῦσιν ὅτι ἐνταῦθα οὐσιωδῶς ἀπεμακρύνθησαν τοῦ διαγράμματος τῶν ἐν τῇ Δύσει βασιλικῶν. Ἐν τῇ ἐξηλληνισμένῃ Ἀνατολῇ ὁ Ῥωμαϊκὸς τύπος ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν, ἣν ἐξήσκησαν καθόλου ἐν τῇ τέχνῃ αἱ ἑλληνικαὶ παραδόσεις. Κατωτέρω θὰ μνημονεύσωμεν τὰς τροποποιήσεις, ἃς ὑπέστη κατὰ τὴν Ε' ἰδίᾳ ἑκατονταετηρίδᾳ ἡ χριστιανικὴ βασιλική, νῦν δ' ἀρκούμεθα παρέχοντες εἰκόνα τῶν οὐσιωδῶν καὶ ἀμεταβλήτων γνωρισμάτων, ἅτινα εὑρηνται ἐν πάσαις. Ἀπλούστερον καὶ συνηθέστερον διάγραμμα χριστιανικῆς βασιλικῆς εἶναι



Εἰκ. 19. Ἀρχικὸν διάγραμμα τῆς Λιβερτιανῆς βασιλικῆς (S. Maria Maggiore) ἐν Ῥώμῃ (Sybel).

¹ Sybel, Weltgeschichte der Kunst bis zur Erbauung der Sophienkirche, σελ. 449.